TOSHKENT VILOYATI BEKOBOD TUMAN HOKIMI
Q A R O R I

2022 - yil 1 - avgust 338-10-135-Q/22 Bekobod tuman hokimligi

Toshkent viloyati hokimining 2022-yil 19-iyuldagi 424-10-0-Q/22-sonli qarori to‘g‘risida

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 6-iyuldagi “Bolalar masalalari bo‘yicha Milliy komissiya to‘g‘risidagi Nizomni va bolalar masalalari bo‘yicha Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar hamda tuman (shahar) komissiyalari to‘g‘risidagi namunaviy Nizomni tasdiqlash haqida”gi 363-sonli hamda Toshkent viloyati hokimining shu haqidagi 2022-yil 19-iyuldagi 424-10-0-Q/22-sonli qarorlari ijrosini ta’minlash maqsadida O‘zbekiston Respublikasi “Mahalliy davlat hokimiyati to‘g‘risidagi” Qonunining 6-va 25-moddalariga asosan

QAROR QILADI:

1.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 6-iyuldagi “Bolalar masalalari bo‘yicha Milliy komissiya to‘g‘risidagi Nizomni va bolalar masalalari bo‘yicha Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar hamda tuman (shahar) komissiyalari to‘g‘risidagi namunaviy Nizomni tasdiqlash haqida”gi 363-sonli qarori hamda Toshkent viloyati hokimining shu haqidagi 2022-yil 19-iyuldagi 424-10-0-Q/22-sonli qarorlari rahbarlik va ijro uchun qabul qilinsin.

2.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Bola huquqlarining kafolatlarini ta’minlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2021-yil 9-avgustdagi 6275-sonli farmonining 3-bandiga muvofiq:

Voyaga yetmaganlar ishlari bo‘yicha respublika idoralararo komissiyasi,

Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar hamda tuman (shahar) idoralararo komissiyalari tegishlicha Bolalar masalalari bo‘yicha Milliy komissiyasi, Bolalar masalalari bo‘yicha Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar hamda tuman (shahar) komissiyalari etib qayta tashkil etilganligi;

Bolalar masalalari bo‘yicha Milliy komissiyaning asosiy vazifalari belgilanganligi va uning tarkibi tasdiqlanganligi;

Bolalar masalalari bo‘yicha Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar komissiyalarining hamda Bolalar masalalari bo‘yicha tuman (shahar) komissiyalarining namunaviy tarkiblari tasdiqlanganligi;

O‘zbekiston Respublikasi Hukumatining ayrim qarorlariga kiritilgan o‘zgartirish va qo‘shimchalar ro‘yxati tasdiqlanganligi;

O‘zbekiston Respublikasi hukumatining o‘z kuchini yo‘qotgan deb hisoblangan ayrim qarorlari ro‘yxati tasdiqlanganligi ma’lumot va ijro uchun qabul qilinsin.

3. Bolalar masalalari bo‘yicha Bekobod tumani komissiyasining maqomi, asosiy vazifalari va funksiyalari, huquqlari va majburiyatlari hamda faoliyatini tashkil etish tartibi;

tuman komissiyasi tomonidan ko‘rib chiqiladigan masalalar va bolalarni o‘quv-tarbiya muassasalariga joylashtirish chora-tadbirlari;

tuman komissiyasining bolalar, ota-onalar yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslarga nisbatan ta’sir ko‘rsatish choralari, qabul qiladigan qarorlari, ularning amal qilish hamda ularni ijro etish muddatlari aks etgan Bolalar masalalari bo‘yicha tuman komissiyasi to‘g‘risidagi Nizom ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

4. Mazkur qarorning bajarilishini nazorat qilish tuman hokimining o‘rinbosari D.Mirzakulov hamda tuman hokimligi Bolalarni himoya qilish sho‘basiga yuklansin.

Tuman hokimi **F. Xudoyberdiyev**

Bekobod tuman hokimining
2022 yil 1 avgustdagi
338-10-135-Q/22-son qaroriga
1-ilova

Bolalar masalalari bo‘yicha Bekobod tumani komissiyasi to‘g‘risida

NIZOM

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizom Bolalar masalalari bo‘yicha Bekobod tumani komissiyasining (keyingi o‘rinlarda tuman komissiya deb ketiladi) maqomi, asosiy vazifalari va funksiyalari, huquqlari va majburiyatlari, shuningdek, faoliyatini tashkil etish tartibini belgilaydi.

2. Tuman komissiyasi davlat organlari va tashkilotlarining bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish sohasidagi faoliyatini muvofiqlashtiruvchi, o‘z faoliyatini jamoatchilik asosida amalga oshiruvchi organ hisoblanadi.

3. Tuman komissiyasi o‘z faoliyatida O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlariga, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlariga, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlariga, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlariga, Bolalar masalalari bo‘yicha Milliy komissiya (keyingi o‘rinlarda-Milliy komissiya) qarorlari, Bolalar masalalari bo‘yicha viloyat komissiyasi qarorlariga, ushbu Nizom, shuningdek, boshqa qonunchilik hujjatlariga amal qiladi.

4. Tuman komissiyasi o‘z vakolati doirasiga kiruvchi masalalar yuzasidan o‘z faoliyatini tashkil etishda tegishli davlat organlari va tashkilotlarini jalb qilish huquqiga ega.

5. Tuman komissiyasining qarorlari hududdagi davlat organlari va tashkilotlari hamda fuqarolar tomonidan bajarilishi majburiy hisoblanadi.

2-bob. Tuman komissiyasi faoliyatini tashkil etish

6. Tuman hokimi tuman komissiyasi raisi hisoblanadi.

7. Tuman hokimligi Bolalarni himoya qilish sho‘basi tuman komissiyasining ishchi organi hisoblanadi.

8. Tuman komissiyasi yig‘ilishlari har chorakda kamida bir marta

o‘tkaziladi. Zaruratga ko‘ra, navbatdan tashqari yig‘ilishlar tashkil etilishi mumkin.

9. Tuman komissiyasi raisi:

tuman komissiyasi yig‘ilishida raislik qiladi va uning ishini tashkil etadi;

davlat organlari va tashkilotlari, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlarida tuman komissiyasi nomidan ishtirok etadi;

tuman komissiyasi yig‘ilishi sanasini belgilaydi va kun tartibini tasdiqlaydi;

tuman komissiyasi vakolatiga kiruvchi masalalar bo‘yicha komissiya a’zolariga ijro etilishi majburiy bo‘lgan topshiriqlar beradi.

10. Tuman komissiyasi raisi o‘rinbosari:

tuman komissiyasi raisi topshiriqlarini bajaradi;

tuman komissiyasi raisi yo‘qligida uning vazifalarini bajaradi;

tuman komissiyasi ish rejasi, qarorlari va dasturlari ijro etilishini nazorat qiladi;

tuman komissiyasi yig‘ilishlarida ko‘rib chiqiladigan materiallarning o‘z vaqtida tayyorlanishini nazorat qiladi.

11. Tuman hokimligi Bolalarni himoya qilish sho‘ba mudiri tuman komissiyasining kotibi sanaladi.

12. Tuman komissiyasi mas’ul kotibi:

tuman komissiyasi yig‘ilishlarida ko‘rib chiqiladigan materiallarning tayyorlanishini ta’minlaydi;

tuman komissiyasi raisining topshiriqlarini bajaradi;

tuman komissiyasi yig‘ilishida ishtirok etuvchi komissiya a’zolari va shaxslarni yig‘ilish vaqti va kuni haqida xabardor qiladi, ularning hozirligini o‘rganadi, komissiya yig‘ilishida ko‘rib chiqiladigan materiallar bilan tanishtiradi;

tuman komissiyasi yig‘ilishlari yakuni bo‘yicha bayonnomalar tuzadi, tuman komissiyasi qarorlari loyihalarini tayyorlaydi va rasmiylashtiradi;

tuman komissiyasining takliflarini umumlashtiradi, komissiya qarorlari, ish rejalari va dasturlarining ijrosi monitoringini olib boradi;

tuman komissiyasi faoliyatiga oid ish yuritish ishlarini amalga oshiradi;

tuman komissiyasi qarorlari nusxasi komissiya a’zolariga taqdim etilishini ta’minlaydi.

13. Tuman komissiyasi a’zolari komissiya vakolatiga kiradigan masalalarni ko‘rib chiqishda va muhokama qilishda teng huquqqa ega hamda quyidagilarni amalga oshiradi:

tuman komissiyasi yig‘ilishlarida va ularni tashkil etishda ishtirok etadi;

tuman komissiyasi yig‘ilishlarida ko‘rib chiqish uchun tayyorlangan ish materiallari bilan oldindan (yig‘ilishgacha) tanishadi;

masalani (ishni) ko‘rib chiqishni qoldirish va unga qo‘shimcha materiallarni so‘rab olish haqida taklif beradi;

bolalar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari himoya qilinishini ta’minlash, ular o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘yicha takliflar beradi;

Milliy komissiya, hududiy komissiya va tuman komissiyasi topshiriqlarini bajaradi;

komissiya a’zosi sifatida o‘zining zimmasiga yuklatilgan vazifalarni amalga oshiradi va tegishli hisobotlarni tuman komissiyasi kotibiga taqdim etib boradi.

14. Tuman komissiyasi a’zosi yig‘ilishda ishtirok eta olmasa, ko‘rilayotgan masala bo‘yicha o‘z fikrini oldindan yozma ravishda taqdim etish huquqiga ega.

Bunda uning fikri komissiya yig‘ilishida tanishtiriladi va yig‘ilish bayonnomasiga ilova qilinadi.

15. Tuman komissiyasi qarorlari komissiya a’zolarining ko‘pchilik ovozi bilan qabul qilinadi. Ovozlar teng bo‘lib qolgan taqdirda, komissiya raisining ovozi hal qiluvchi ovoz hisoblanadi.

Tuman komissiyasi qarorlari tuman komissiyasi raisi tomonidan tasdiqlanadigan bayonnoma bilan rasmiylashtiriladi.

16. Tuman darajasidagi davlat organlari va tashkilotlarining mansabdor shaxslari tuman komissiyasi qarorlarini bajarish yuzasidan ko‘rilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida tuman komissiyasiga axborot beradi.

17. Tuman komissiyasi tomonidan uning vakolatiga kiritilgan muhim masalalarni samarali va tezkor tartibda hal qilish uchun vaqtincha yoki doimiy ishlovchi ishchi guruhlar tuzilishi mumkin.

Ishchi guruhlar tuman komissiyalarining raisi tomonidan tasdiqlanadi. Bunda ishchi guruhlarga jalb qilingan xodimlar o‘z faoliyatini jamoatchilik asosida amalga oshiradi.

18. Tuman komissiyasi o‘z faoliyati to‘g‘risida har chorak yakunlari bo‘yicha hududiy komissiyaga hisobot berib boradi.

Tuman komissiyasi faoliyati bo‘yicha hisobotlarning o‘z vaqtida taqdim etilishi va undagi ma’lumotlarning haqqoniyligi uchun tuman komissiyasi raisi shaxsan javobgar hisoblanadi.

19. Tuman komissiyasi har chorakda o‘z faoliyati yuzasidan tegishli xalq deputatlari tuman Kengashiga axborot taqdim etib boradi.

3-bob. Tuman komissiyasining asosiy vazifalari va funksiyalari

20. Quyidagilar tuman komissiyasining asosiy vazifalari hisoblanadi:

bolaning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish va tiklash;

bolalarning ta’lim olishi, jismoniy, intellektual, ma’naviy va axloqiy kamol topishiga ko‘maklashish;

bolaning ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lishining oldini olish hamda yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarni muqobil shaklda joylashtirish choralarini ko‘rish;

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi, ularning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish sohasida davlat dasturlari va boshqa dasturlar amalga oshirilishini tashkil etish;

bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish borasida ko‘rilayotgan choralarni baholash, monitoring olib borish va samaradorligini oshirish;

tizimli kamchiliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlash, tahlil qilish hamda ularni huquqni qo‘llash amaliyoti va qonunchilik hujjatlarini

takomillashtirish yo‘li bilan bartaraf etish;

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid ma’lumotlarni to‘plash, saqlash, qayta ishlash, tahlil qilish hamda tegishli organlar va muassasalar faoliyati samaradorligini oshirish maqsadida ulardan foydalanish;

davlat organlari va tashkilotlarining bolalarning huquqlari, erkinlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish sohasidagi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash va muvofiqlashtirish.

Tuman komissiyasi qonunchilik hujjatlariga muvofiq boshqa vazifalarni ham amalga oshirishi mumkin.

21. Quyidagilar tuman komissiyasining funksiyalari hisoblanadi:

a) bolaning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish va tiklash sohasida:

bola huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari himoya qilinishida davlat siyosatini ro‘yobga chiqarishga doir chora-tadbirlarni amalga oshiradi;

bolalar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarining ishonchli himoya qilinishini, mahalliy davlat organlari va tashkilotlari, o‘quv-tarbiya muassasalari faoliyatida bola huquqlariga rioya etilishini ta’minlaydi;

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘yicha normativ-huquqiy hujjatlarning amalga oshirilishini ta’minlaydi;

spirtli ichimliklar, giyohvandlik vositalari, psixotrop yoki aql-iroda faoliyatiga ta’sir etuvchi boshqa moddalarni muntazam ravishda iste’mol qilayotgan bolalarni tashxislash, davolash va tibbiy-ijtimoiy reabilitatsiya qilishni, ustuvor ravishda bolalarga sifatli tibbiy yordam ko‘rsatishni tashkil etadi;

alohida ta’lim ehtiyojlari bo‘lgan bolalarni tibbiy-ijtimoiy reabilitatsiya qilish ishlarini tashkil qiladi, inklyuziv ta’limga jalb qiladi;

farzandlikka olingan, vasiylik, homiylik belgilangan yoki oilaga tarbiyaga olingan (patronat) yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar, shuningdek, o‘quv-tarbiya muassasalari tarbiyalanuvchilarining turmush sharoitlari va ta’lim-tarbiyasini o‘rganadi;

yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarni uy-joy bilan ta’minlash choralarini ko‘radi;

«Mehr daftari» tizimi doirasida yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarning muammolarini o‘rganadi hamda hal etadi, ularning orzu-istaklarini ro‘yobga chiqarish choralarini ko‘radi;

bolalar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari bilan bog‘liq murojaatlarni ko‘rib chiqadi;

b) bolalarning ta’lim olishi, jismoniy, intellektual, ma’naviy va axloqiy kamol topishiga ko‘maklashish sohasida:

bolalarning har tomonlama kamol topishiga munosib shart-sharoitlar yaratishni, ularni maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus va professional ta’lim bilan bosqichma-bosqich to‘liq qamrab olishni, oilaga tarbiyaga olingan bolalar va ijtimoiy ko‘makka muhtoj oilalar bolalari belgilangan imtiyozlar asosida ta’lim olishini ta’minlaydi;

bolalar, ayniqsa yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar o‘rtasida ularning ijodiy va individual salohiyatlarini oshirishga qaratilgan ma’naviy-ma’rifiy va madaniy tadbirlarni o‘tkazadi, bolalar sport bilan muntazam ravishda shug‘ullanishga jalb etilishini tashkil etadi;

bolalarni, ayniqsa oliy ta’lim muassasalariga o‘qishga kira olmagan hamda kasb egallash istagini bildirgan umumiy o‘rta va o‘rta maxsus ta’lim muassasalari bitiruvchilarini mehnat bozorida talab yuqori bo‘lgan kasb-hunarga o‘qitishni tashkil etadi;

yangi uy-joy massivlarini qurish va loyihalashtirishda o‘yin va sport maydonchalari, bolalar stadionlari va bolalar dam olish zonalari qurish uchun yer maydonlari ajratilishini nazorat qilib boradi;

mahalliy davlat organlari va tashkilotlari, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari, nodavlat notijorat tashkilotlarning bolalarni tarbiyalash, ularni joylashtirish, salomatligini mustahkamlash hamda ular o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning oldini olish bo‘yicha faoliyatini muvofiqlashtiradi;

bolalar, pedagogik jamoalar va jamoatchilik o‘rtasida huquqiy targ‘ibotni amalga oshiradi;

v) bolaning ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lishining oldini olish hamda yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarni muqobil shaklda joylashtirish choralarini ko‘rish sohasida:

bolalarning oilada tarbiya olishi va ularga zarur sharoitlar yaratish choralarini koʻradi, ularni mustaqil hayotga tayyorlashga oid tashabbuslarni amalga oshiradi;

jazoni ijro etish muassasalaridan ozod etilgan yoki respublika oʻquv-tarbiya muassasalaridan qaytib kelgan bolalarni ishga joylashtirishga va ularning maishiy yashash sharoitlarini yaxshilashga, davlat tomonidan ijtimoiy yordamga muhtoj boʻlgan bolalarni joylashtirish shakllarini aniqlashga yordam beradi;

yetim bolalar va ota-ona qaramogʻidan mahrum boʻlgan bolalarni farzandlikka, vasiylikka, homiylikka yoki oilaga tarbiyaga olayotgan (patronat) va tarbiya qilayotgan, shuningdek, ogʻir ijtimoiy vaziyatga tushib qolgan oilalarni moddiy, huquqiy va psixologik-pedagogik qoʻllab-quvvatlaydi;

oʻquv-tarbiya muassasalarining tarbiyalanuvchilarini ota-onasi yoki ularning oʻrnini bosuvchi shaxslarga qaytarish, vasiy yoki homiy tayinlash, farzandlikka berish va joylashtirishning boshqa shakllarini qoʻllaydi;

bolalarni oilada tarbiyalash shaklining ustuvorligini ta’minlash maqsadida ota-ona qaramogʻisiz qolgan bolalarga gʻamxoʻrlik qilayotgan shaxslarni ragʻbatlantirish choralarini koʻradi;

g) bolalar oʻrtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi, ularning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish sohasida davlat dasturlari va boshqa dasturlar amalga oshirilishini tashkil etish sohasida:

bolalar oʻrtasida nazoratsizlik, qarovsizlik, huquqbuzarliklar va boshqa gʻayriijtimoiy xatti-harakatlarning oldini olish, ularga imkon tugʻdiruvchi sabablar va sharoitlarni aniqlash hamda bartaraf etish choralarini koʻradi;

bolalar oʻrtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi, ularning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, ularga vasiy va homiy tayinlash, farzandlikka berish masalalarida davlat siyosatini roʻyobga chiqarishga doir chora-tadbirlarni ishlab chiqadi va amalga oshiradi;

oʻquv-tarbiya muassasalarini tamomlagan yetim bolalar va ota-ona qaramogʻidan mahrum boʻlgan bolalarning ijtimoiy-huquqiy himoyasini tashkil etadi va bandligini ta’minlash choralarini koʻradi;

nazoratsiz, ota-onalar qarovisiz qolgan hamda muayyan yashash joyiga ega boʻlmagan bolalarni aniqlaydi va ularni joylashtirish bilan bogʻliq masalalarni hal etadi;

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid ma’lumotlarni to‘playdi, tahlil qiladi hamda ulardan davlat organlari va tashkilotlari faoliyati samaradorligini oshirishda foydalanadi;

d) bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish borasida ko‘rilayotgan choralarni baholash, monitoring olib borish va samaradorligini oshirish sohasida:

oilada tarbiyalanayotgan yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarning turmush sharoitlarini va ularning tarbiyalanishini o‘rganadi;

tuman darajasidagi davlat organlari va tashkilotlarining bolalar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta’minlash borasidagi faoliyatini o‘rganadi, aniqlangan qonun buzilishi holatlari bo‘yicha ta’sir choralarini qo‘llaydi;

milliy, hududiy va tuman komissiyalari qarorlari ijrosini ta’minlamagan hamda bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilgan holatlarni bartaraf etish choralarini ko‘rmagan mansabdor shaxslarni javobgarlikka tortish yuzasidan tuman darajasidagi davlat organlari va tashkilotlariga taqdimnoma kiritadi;

ijtimoiy jihatdan xavfli ahvolda bo‘lgan, shuningdek, ta’lim muassasalaridagi mashg‘ulotlarga uzrli sabablarsiz qatnashmayotgan bolalarning hisobi yuritilishini nazorat qiladi, bunday holatlarni bartaraf etadi;

bolalar, ularning ota-onalari yoki qonuniy vakillariga nisbatan ta’sir ko‘rsatish choralarini qo‘llaydi;

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi, ularning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish hamda vasiylik va homiylik sohasidagi ijobiy ish tajribani o‘rganadi hamda ommalashtiradi;

ye) tizimli kamchiliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlash, tahlil qilish hamda ularni huquqni ko‘llash amaliyoti va qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish yo‘li bilan bartaraf etish sohasida:

bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta’minlash, ularga vasiy va homiy tayinlash sohasidagi tizimli kamchiliklarning sabab va shart-sharoitlarini aniqlaydi, ularni qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish yo‘li bilan bartaraf etish bo‘yicha takliflar tayyorlaydi va hududiy komissiyaga taqdim etadi;

bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari himoya

qilinishini ta’minlash, vasiylik va homiylik sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqishda qatnashadi;

j) bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid ma’lumotlarni to‘plash, saqlash, qayta ishlash, tahlil qilish hamda tegishli organlar va muassasalar faoliyati samaradorligini oshirish maqsadida ulardan foydalanish sohasida:

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasiga oid ma’lumotlarni to‘plash, saqlash, qayta ishlash, tahlil qilish ishlarini amalga oshiradi;

bolalar o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarlik profilaktikasiga oid chora-tadbirlarni amalga oshiradi, nazoratsiz, ota-onalar qarovisiz qolgan hamda muayyan yashash joyiga ega bo‘lmagan bolalarni aniqlash va ularni joylashtirish bilan bog‘liq masalalarni o‘rganadi va ularni bartaraf etish choralarini ko‘radi;

O‘zbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksiga muvofiq komissiyalar vakolatiga kiritilgan ma’muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlarni ko‘rib chiqadi;

z) davlat organlari va tashkilotlarining bolalarning huquqlari, erkinlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish sohasidagi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash va muvofiqlashtirish sohasida:

tuman komissiyasining yillik ish rejasini ishlab chiqadi va hududiy komissiya bilan kelishgan holda tasdiqlaydi;

bola huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta’minlash hamda himoya qilish bo‘yicha davlat organlari va tashkilotlari faoliyatining ochiqligi va oshkoraligini ta’minlaydi;

yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar uy-joy bilan ta’minlanishini tashkil etadi;

bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish hamda vasiylik va homiylik sohasida davlat boshqaruvi organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari hamda nodavlat notijorat tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi.

Tuman komissiyasi qonunchilik hujjatlariga muvofiq boshqa funksiyalarni ham amalga oshirishi mumkin.

4-bob. Tuman komissiyasining huquqlari va majburiyatlari

22. Tuman komissiyasi quyidagi huquqlarga ega:

davlat organlari va tashkilotlaridan tuman komissiyasi ishi uchun zarur bo‘lgan ma’lumotlarni, shuningdek, milliy, hududiy va tuman komissiyalari qarorlarida belgilangan chora-tadbirlar ijrosi haqidagi ma’lumotlarni so‘rab olish;

bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilganligi to‘g‘risidagi xabarlar yuzasidan tegishli choralar ko‘rish;

davlat organlari va tashkilotlarida bolalarni saqlash, tarbiyalash va o‘qitish sharoitlarini o‘rganish va nazorat qilish;

bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari himoya qilinishini ta’minlash sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqishda qatnashish;

bolalar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari himoya qilinishini ta’minlash, ularning o‘rtasida qarovsizlik, nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning profilaktikasiga oid faoliyat bilan shug‘ullanadigan davlat organlari va tashkilotlarini o‘rganish;

tuman komissiyasi faoliyatiga davlat organlari va tashkilotlari vakillarini va boshqa shaxslarni jalb qilish;

bolaga nisbatan jamoat tarbiyachisini tayinlash;

tuman komissiyasi yig‘ilishlarida bolalar bilan ishlaydigan tashkilotlar rahbarlarining bolalar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari himoya qilinishiga oid masalalar yuzasidan axborotini eshitish;

yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar uchun mo‘ljallangan ta’lim-tarbiya muassasalarida, respublika o‘quv-tarbiya muassasalarida, jazoni ijro etish muassasalarida hamda ichki ishlar organlarining voyaga yetmaganlarga ijtimoiy-huquqiy yordam ko‘rsatish markazlarida saqlanayotgan bolalar sharoitlarini, shuningdek, ichki ishlar organlarining voyaga yetmaganlar o‘rtasidagi huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘linmalaridagi ishlarning holatini o‘rganish;

bola huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, ularning o‘rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning profilaktikasini amalga

oshirish, ularni oʻqishga yuborish va ishga joylashtirish masalalari yuzasidan qaror qabul qilish;

tuman komissiyasi qarorlari ijrosini ta’minlamagan hamda bolalarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlari buzilgan holatlarni bartaraf etish choralarini koʻrmagan mansabdor shaxslarni javobgarlikka tortish yuzasidan davlat organlari va tashkilotlariga taqdimnoma kiritish;

tuman komissiyasi tomonidan koʻrib chiqilayotgan ishlar boʻyicha bolalar, ularning qonuniy vakillarini yigʻilishga taklif etish, shuningdek, ishlarni joylarga borib koʻrib chiqish;

bolalar masalalariga oid ishlarni zaruratga koʻra bolalarning ota-onalari va boshqa qonuniy vakillari ishtirokisiz koʻrib chiqish;

oʻz tashabbusi, ota-onalar yoki ularning oʻrnini bosuvchi shaxslarning iltimosnomasiga koʻra, bolalarni respublika oʻquv-tarbiya muassasasidan muddatidan avval chiqarish masalasini koʻrib chiqish;

bolalarni afv etish toʻgʻrisida iltimos qilish, ularni javobgarlikdan ozod qilish, ularga ancha yengilroq boʻlgan jazoni qoʻllash, ularni shartli ravishda hukm etish, sudlanganlikni muddatidan ilgari olib tashlash toʻgʻrisidagi tavsiyanomalar bilan jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudiga murojaat qilish;

jazoni ijro etish muassasasi bilan birgalikda bolalarni jazodan muddatidan ilgari shartli ravishda ozod qilish yoki jazoning oʻtalmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish toʻgʻrisida jinoyat ishlari boʻyicha tuman sudiga taqdimnomalar kiritish;

ichki ishlar organlari bilan birgalikda ozodlikdan mahrum etish toʻgʻrisidagi hukmning ijrosini kechiktirishni bekor qilish hamda mahkumni hukmda belgilangan ozodlikdan mahrum qilish jazosini oʻtash uchun yuborish toʻgʻrisida jinoyat ishlari boʻyicha tuman sudiga taqdimnoma kiritish;

jazoni ijro etish muassasasining ma’muriyatiga ozodlikdan mahrum etishga hukm qilingan shaxslarni jazoni oʻtash vaqtida saqlab turish sharoitlarini oʻzgartirish haqida jinoyat ishlari boʻyicha tuman sudiga taqdimnoma kiritish.

Tuman komissiyasiga qonunchilik hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham yuklatilishi mumkin.

23. Tuman komissiyasi:

tuman komissiyasi yig‘ilishida bola huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta’minlashga qaratilgan masalalarni muhokama qilishda komissiya a’zolarining fikrlarini eshitishi;

bola huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ta’minlashga qaratilgan takliflarni va murojaatlarni ko‘rib chiqishi;

bolaning eng ustun manfaatidan kelib chiqib qarorlar qabul qilishi;

Milliy komissiya va hududiy komissiya qarorlarini bajarishi shart.

Tuman komissiyasiga qonunchilik hujjatlariga muvofiq boshqa majburiyatlar ham yuklatilishi mumkin.

5-bob. Tuman komissiyasining nazorat funksiyalari

24. Tuman komissiyasi ichki ishlar organlari bilan birgalikda tarbiyaviy ta’sir qilish yoki ma’muriy jazolash choralari ko‘rilgan, ozodlikdan mahrum etish bilan bog‘liq bo‘lmagan jazoga hukm qilingan, jazoga shartli hukm qilingan va jazoni o‘tashdan muddatidan oldin shartli ravishda ozod qilingan, respublika o‘quv-tarbiya muassasalaridan qaytgan yoki jazoni ijro etish muassasalarida jazoni o‘tagan bolalarning xulq-atvorini kuzatib borishni tashkil etadi, shuningdek, ushbu toifadagi bolalarning hisobini olib boradi.

Zarur hollarda, bolalarni qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda ishga joylashtirish yoki ularni ta’lim muassasalariga yuborish chora-tadbirlarini ko‘radi.

25. Tuman komissiyasi bolalarni respublika o‘quv-tarbiya muassasalarida hamda yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar uchun mo‘ljallangan ta’lim muassasalarida saqlash, tarbiyalash va ta’lim olish sharoitlari, bolalarning istiqomat joylarida madaniy dam olishlari uyushtirilishi, shuningdek, zarur hollarda, umumta’lim maktablarida, boshqa ta’lim muassasalarida, madaniy-ma’rifiy muassasalar va sport tashkilotlarida bolalar bilan tarbiyaviy ishlar olib borilishi yuzasidan nazoratni amalga oshiradi.

Bolani xorijiy davlatdagi ta’lim muassasasiga o‘tkazish munosabati bilan umumiy o‘rta, o‘rta maxsus va professional ta’lim muassasasidan chiqarish faqat ta’lim muassasasi joylashgan tuman komissiyasining roziligi bilan amalga oshiriladi.

26. Tuman komissiyasi davlat organlari va tashkilotlarida bolalarga nisbatan mehnat to‘g‘risidagi qonunchilik talablariga rioya qilinayotganligi, ular bilan olib borilayotgan tarbiyaviy ishlarning ahvoli, ularning umumta’lim, madaniy va kasbiy darajasini oshirish uchun zarur moddiy-maishiy sharoitlar yaratib berilganligi yuzasidan qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda nazoratni amalga oshiradi.

Tuman komissiyasi, agar ishlarni davom ettirish bolalarning sog‘lig‘iga xavf soladigan yoki ular uchun boshqacha ziyon keltiradigan bo‘lsa, bolalar va ish beruvchi o‘rtasida tuzilgan mehnat shartnomasini bekor qilishni talab qilishga haqlidir.

6-bob. Bolalarni joylashtirish chora-tadbirlari

27. Tuman komissiyasi ta’lim, mehnat, sog‘liqni saqlash, ichki ishlar organlari bilan birgalikda jamoatchilikning faol ishtirokida yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarni, ijtimoiy jihatdan xavfli ahvoldagi oilalar farzandlarini, ta’lim muassasalarida mashg‘ulotlarga uzrli sababsiz muntazam bormaydigan bolalarni, shuningdek, davlat va jamoatchilik yordamiga muhtoj bo‘lgan boshqa bolalarni aniqlaydi va hisobga qo‘yadi hamda ularni joylashtirish chora-tadbirlarini ko‘radi.

28. Tuman komissiyasining bolalarni muqobil joylashtirish shakli ko‘rsatilgan qarorlari:

a) ta’lim tashkilotlariga:

bolalarni maktabgacha ta’lim, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus ta’lim hamda professional ta’lim muassasalariga joylashtirish uchun;

jismoniy, aqliy, sensor (sezgi) yoki ruhiy nuqsonlari bo‘lgan bolalar uchun davlat ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalariga hamda respublika o‘quv-tarbiya muassasalariga joylashtirish uchun;

b) tuman hokimligi Bolalarni himoya qilish sho‘basiga-yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarni joylashtirish uchun;

v) sog‘liqni saqlash organlariga-nogiron bolalarni joylashtirish, spirtli ichimliklar, giyohvand vositalar, psixotrop yoki intellektual o‘zini idora qilish faoliyatiga ta’sir etadigan boshqa moddalarni muntazam iste’mol qiladigan

bolalarni davolashni, rivojlanishida yoki xulq-atvorida nuqsonlari bo‘lgan bolalarga ixtisoslashtirilgan diagnostika va davolash-tiklash yordami ko‘rsatishni tashkil etish uchun;

g) ichki ishlar organlariga-bolalar va ijtimoiy jihatdan xavfli ahvoldagi oilalar bilan yakka tartibda profilaktika ishlari olib borishni tashkil etish uchun;

d) tashkilotlarning rahbarlariga (mehnat organlaridan bo‘sh ish joylari va bo‘sh lavozimlar borligi to‘g‘risida ma’lumotlar olingandan keyin) ishga qabul qilish uchun yuboriladi.

7-bob. Tuman komissiyasi tomonidan ko‘rib chiqiladigan ishlar

29. Tuman komissiyasi:

o‘n to‘rt yoshga to‘lmasdan ijtimoiy xavfli qilmishlar sodir etgan (o‘n uch yoshga to‘lgandan keyin og‘irlashtiruvchi holatlarda qasddan odam o‘ldirgan voyaga yetmaganlar bundan mustasno);

o‘n to‘rt yoshdan o‘n olti yoshgacha bo‘lgan davrda jinoiy javobgarlik nazarda tutilmagan ijtimoiy xavfli qilmishlar sodir etgan;

o‘n to‘rt yoshdan o‘n sakkiz yoshgacha bo‘lgan davrda jinoyat alomatlari bo‘lgan qilmishlar sodir etgan, ularga nisbatan jinoyat ishi qo‘zg‘atish rad qilingan yoki jinoyat ishi tugatilgan;

o‘n olti yoshgacha bo‘lgan davrda yo‘l harakati qoidalarini buzgan;

boshqa g‘ayriijtimoiy xatti-harakatlar sodir etgan;

umumiy o‘rta, o‘rta maxsus va professional ta’lim muassasalarida o‘qishdan bosh tortgan;

ijtimoiy xavfi katta bo‘lmagan jinoyatni birinchi marta sodir etganligi uchun qonunchilikka asosan javobgarlikdan ozod qilingan;

O‘zbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksida nazarda tutilgan tartibda ma’muriy huquqbuzarliklar sodir etgan bolalar to‘g‘risidagi ishlarni ko‘rib chiqadi.

8-bob. Ta’sir ko‘rsatish choralari va ularni qo‘llash

30. Tuman komissiyasi ushbu Nizomning 29-bandida nazarda tutilgan hollarda bolalarga nisbatan quyidagi ta’sir ko‘rsatish choralarini qo‘llashi mumkin:

bolaga jabrlanuvchidan uzr so‘rash majburiyatini yuklash to‘g‘risida tuman (shahar) sudiga taqdimnoma kiritish;

bolaning ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslarni ogohlantirish;

bolani o‘z ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar yoxud jamoat tarbiyachilari nazoratiga, shuningdek, ularning roziligi bilan mehnat jamoasi yoki nodavlat notijorat tashkilot kuzatuviga topshirish;

o‘n besh yoshga to‘lgan bola zimmasiga, agar u mustaqil ish haqiga ega bo‘lsa va zarar miqdori belgilangan bazaviy hisoblash miqdoridan ortiq bo‘lmasa yetkazilgan moddiy zararning o‘rnini qoplash yoki uni bartaraf etish majburiyatini yuklash yoki belgilangan bazaviy hisoblash miqdoridan ortiq bo‘lmagan moddiy zararni o‘z mehnati bilan qoplash majburiyatini yuklash to‘g‘risida tuman (shahar) sudiga taqdimnoma kiritish;

o‘n olti yoshga to‘lgan va mustaqil ish haqiga ega bo‘lgan bolalarga O‘zbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksida nazarda tutilgan hollarda va miqdorlarda jarima solish;

bolani qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan hollarda va tartibda respublika o‘quv-tarbiya muassasalariga joylashtirish to‘g‘risida sudga iltimosnoma yuborish.

Har bir aniq holat bo‘yicha qabul qilingan ta’sir ko‘rsatish choralari to‘g‘risida tuman komissiyasi bolaning yashash, o‘qish yoki ish joyi bo‘yicha huquqbuzarliklarning profilaktikasi bo‘linmalari tomonidan voyaga yetmaganlar o‘rtasida qonun hujjatlarida belgilangan tartibda yakka tartibda profilaktika ishlarini olib borish masalasini hal etish uchun tegishli hududiy ichki ishlar organlariga xabarnoma yuborishga majbur.

31. Tuman komissiyalsi bolalarning ota-onalari yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslarga nisbatan bolani saqlash, tarbiyalash va o‘qitish bo‘yicha o‘z vazifalarini bajarishdan bosh tortganligi yoki o‘z vazifalarini zarur darajada bajarmaganligi yoxud bolalarning xulq-atvoriga salbiy ta’sir ko‘rsatganligi yoki ular bilan shafqatsiz muomalada bo‘lganligi uchun, shuningdek, bolalar tomonidan huquqbuzarliklar yoki boshqa g‘ayriijtimoiy xatti-harakatlar sodir etilganligi uchun kuyidagi ta’sir ko‘rsatish choralarini qo‘llashi mumkin:

O‘zbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksida belgilangan miqdorlarda jarima solish;

istisno hollarda, bolaning hayotiga yoki sog‘lig‘iga bevosita xavf mavjud bo‘lganda ish sud tomonidan hal etilgunga qadar bolani vaqtincha ota-onasidan yoki bola ularning vasiyligida bo‘lgan boshqa shaxslardan olib qo‘yish to‘g‘risida vasiylik va homiylik organlariga iltimosnoma kiritish;

bolaning ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslarni ogohlantirish.

Tuman komissiyalar ota-onalarning muomala layoqatini cheklangan deb topish, ularni ota-onalik huquqidan mahrum etish, bolalarni ota-onalaridan ularni ota-onalik huquqidan mahrum etmasdan olib qo‘yish, shuningdek, agar bolalarning ota-onalari ota-onalik huquqidan mahrum qilingan bo‘lsa va bolalari bilan birgalikda yashashlari mumkin emas deb topilsa, ularni boshqa turar joy bermasdan ko‘chirib yuborish to‘g‘risida fuqarolik ishlari bo‘yicha tumanlararo, tuman (shahar) sudiga da’vo bilan murojaat qilishi mumkin.

32. Bolalarni respublika o‘quv-tarbiya muassasalariga yuborish qonun hujjatlarida belgilangan tartibda tuman komissiyasining iltimosnomasi asosida chiqarilgan jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudining ajrimi bo‘yicha amalga oshiradi.

33. Tuman komissiyasi o‘z bolalarini tarbiyalashga noto‘g‘ri munosabatda bo‘layotgan yoki komissiya chiqargan qarorning bajarilishiga to‘sqinlik qilayotgan ota-onalarga yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslarga nisbatan ta’sir ko‘rsatish choralarini qo‘llash haqida, shuningdek, bolalarning huquqbuzarlik sodir etishi uchun sharoit yaratib berayotgan yoxud voyaga yetmaganlarni jinoyat va boshqa g‘ayriijtimoiy xatti-harakatlar qilishga undayotgan yoki jalb etayotgan shaxslarni javobgarlikka tortish to‘g‘risida tegishli davlat organlariga taqdimnoma kiritadi.

34. Ushbu Nizomning 30-bandida nazarda tutilgan ta’sir ko‘rsatish choralari qo‘llanilayotganda tuman komissiyasi huquqbuzarlikning xususiyati, darajasi va sabablarini, bolaning yoshini va uning hayot sharoitlarini, uning huquqbuzarlik qilishda qay darajada ishtirok etganligini, shuningdek, uning turmushidagi, ta’lim muassasasidagi va ishdagi xulq-atvorini albatta hisobga olishi lozim.

Tuman komissiyasining ogohlantirish berish to‘g‘risidagi qarori bir yil mobaynida amal qiladi. Agar ushbu muddat ichida yangi huquqbuzarlik sodir etilmasa, ta’sir ko‘rsatish chorasi tugallangan hisoblanadi. Namunali axloqi bilan ijobiy natija ko‘rsatgan bolalar yoki uning ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslariga nisbatan ushbu ta’sir ko‘rsatish chorasi bir yil o‘tmasdan ham bekor

qilinishi mumkin.

Tuman komissiyasining bolani o‘z ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar yoxud jamoat tarbiyachilari nazoratiga yoki mehnat jamoasi, nodavlat notijorat tashkilot kuzatuviga topshirish to‘g‘risidagi qarorining amal qilish muddati, agar bola o‘zining namunali axloqi va ishga hamda o‘qishga bo‘lgan halol munosabati bilan o‘zining tuzalganligini isbotlasa, mazkur shaxslar yoki tashkilotlar iltimosnomasiga binoan istalgan vaqtda bekor qilinishi mumkin.

Belgilangan ta’sir ko‘rsatish chorasi natija bermagan taqdirda, tuman komissiyasi ushbu Nizomning 30 va 31-bandlarida ko‘rsatilgan ta’sir ko‘rsatish choralaridan qattiqroq chora qo‘llashga haqlidir.

35. Tuman komissiyasining jarima solish to‘g‘risidagi qarori shu qaror topshirilgan kundan boshlab o‘ttiz kun mobaynida ana shunday jarima solingan shaxs tomonidan to‘lanishi lozim, bunday qaror ustidan shikoyat yoki protest berilgan taqdirda esa, mazkur shikoyat yoki protest qondirilmaganligi haqida ma’lumotnoma olingan kundan boshlab o‘n besh kundan kechiktirmay to‘lanadi.

Tuman komissiyasining qarori bilan solingan jarima tegishli bank muassasasiga to‘lanadi.

Jarima muddatida to‘lanmagan taqdirda, tuman komissiyasining jarima solish to‘g‘risidagi qarori jarima summasini sud hujjatlarini va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to‘g‘risidagi qonun hujjatlarida belgilangan qoidalarga muvofiq jarima solingan shaxsning ish haqidan yoki boshqa maoshidan, pensiyasi yoki stipendiyasidan majburiy tartibda ushlab qolish uchun yuboriladi.

Agar jarima solingan shaxs ishlamayotgan bo‘lsa yoki solingan jarimani boshqa sabablarga ko‘ra uning ish haqidan yoki boshqa maoshidan, pensiyasi yoki stipendiyasidan undirib olishning iloji bo‘lmasa, jarima tuman komissiyasining jarima solish to‘g‘risidagi qarori asosida undiruvni huquqbuzarning mol-mulkiga, shuningdek, uning umumiy mulkdagi ulushiga qaratish yo‘li bilan sud ijrochisi tomonidan undirib olinadi.

36. Agar bolani respublika o‘quv-tarbiya muassasasidan, yetim bolalar va ota-ona qarovisiz qolgan bolalar uchun mo‘ljallangan ta’lim muassasasidan chiqarilganidan keyin, uni ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar qonunda belgilangan tartibda ota-onalik yoki vasiylik huquqlaridan mahrum etilganligi tufayli ular huzuriga yuborish mumkin bo‘lmasa, shuningdek, uning

avvalgi istiqomat joyiga kelishi bir qancha sabablarga koʻra (ota-onasi yoki ularning oʻrnini bosuvchi shaxslar yoʻqligi, turmushi va mehnat qilishi hamda bundan keyin tarbiyalanishi uchun kulay sharoitlar yoʻqligi sababli) mumkin boʻlmasa, ushbu muassasa joylashgan joydagi tuman komissiyasi bolani mazkur shaxsning maishiy yashash sharoitini yaxshilash, uni oʻqish yoki ishga joylashtirish chora-tadbirlarini koʻradi.

Ushbu masalalarni hal qilishda mazkur bandda koʻrsatilgan muassasalar joylashgan joydagi tuman komissiyasi bola ilgari yashab kelgan joydagi yoki uning ota-onasi yoki ularning oʻrnini bosuvchi shaxslar turgan joydagi komissiyaning tegishli xulosasini olishi lozim.

37. Jazoni ijro etish muassasasidan ozod boʻlgan bola istiqomat qilayotgan joydagi tuman komissiyasi u oʻn sakkiz yoshga yetgungacha uni ishga yoki oʻqishga joylashtirish choralarini koʻradi va uning axloqini nazorat qilib boradi.

Jazoni ijro etish muassasasidan ozod boʻlgan bolaning oʻz ota-onasi yoki ular oʻrnini bosuvchi shaxslar huzuriga qaytishiga ularning yoʻqligi yoxud ota-onalik huquqidan yoki vasiylik huquqidan mahrum etilganligi munosabati bilan imkoni boʻlmasa, ozod boʻlgan bolaning ilgari yashab kelgan joyidagi tuman komissiyasi jazoni ijro etish muassasasi ma’muriyatining taqdimnomasiga binoan uni ixtisosiga muvofiq keladigan ishga yoki oʻqishga joylashtirish, shuningdek, unga tegishli uy-joy-maishiy sharoitlar yaratish chora-tadbirlarini koʻradi.

Tuman komissiyasi jazoni ijro etish muassasasidan ozod boʻlgan bolani u yordam soʻrab murojaat qilgan kundan boshlab oʻn kun muddatdan kechiktirmay joylashtirish masalasini hal qilishi shart.

9-bob. Tuman komissiyasi tomonidan ishlarni tayyorlash va koʻrib chiqish

38. Tuman komissiyalsi:

Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksida nazarda tutilgan tartibda topshirilgan ishlarni;

Oʻzbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik toʻgʻrisidagi kodeksiga muvofiq ma’muriy huquqbuzarliklar toʻgʻrisidagi ishlarni;

bolalar, ularning ota-onasi yoki qonuniy vakillarining shikoyatlarini;

bolalar bilan ishlaydigan tashkilotlar taqdimnomasi boʻyicha berilgan

ishlarni;

fuqarolarning arizalari bo‘yicha ko‘riladigan ishlarni;

o‘z tashabbusi bilan ko‘riladigan ishlarni ko‘rib chiqadi.

Tuman komissiyasi ishlarni ular komissiyaga tushgan paytdan boshlab ko‘pi bilan o‘n kun muddatda ko‘rib chiqadi.

39. Bolalarning huquqbuzarliklari to‘g‘risidagi tuman komissiyasi ko‘rib chiqishi lozim bo‘lgan materiallar komissiyaning raisi, uning o‘rinbosari hamda komissiya a’zolari tomonidan oldindan o‘rganib chiqiladi va rais tomonidan:

ishni komissiya majlisida ko‘rib chiqish;

ishga oid materiallarni qo‘shimcha ravishda tekshirish yoki tushgan arizalar, taqdimnomalar bo‘yicha tekshirib chiqish xususida qaror qabul qilinadi.

40. Huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ish hududiy, tuman komissiyada (yoki sudda) ko‘rib chiqilgunga qadar:

bola o‘z ota-onasi yoki qonuniy vakillari nazoratiga;

yetim bolalar va ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar uchun ta’lim muassasalarida yoki respublika o‘quv-tarbiya muassasalarida tarbiyalanayotgan bola esa shu muassasalar ma’muriyatining nazoratiga berilishi mumkin.

Ishi tuman komissiyasida ko‘rib chiqilayotgan bolaning ruhiy jihatdan sog‘lom ekanligiga shubha tug‘ilgan taqdirda, u tibbiyot tekshiruvidan o‘tish uchun yuboriladi.

41. tuman komissiyasi ishlarni tayyorlash va ko‘rib chiqish paytida bolaning yoshini, mashg‘ulotini, yashab turgan va tarbiyalanayotgan sharoitini, huquqbuzarlik qilganligi faktini va uning mazmunini tasdiqlovchi ma’lumotlarni, huquqbuzarlik qilishga da’vat etgan katta yoshdagi kishilar va boshqa qatnashchilar bo‘lgan-bo‘lmaganligini, bolaga ilgari ta’sir ko‘rsatish chorasi qo‘llanilgan-qo‘llanilmaganligini aniqlashi zarur.

42. Tuman komissiyasi zarur ma’lumot va hujjatlarni talab qilib olishi, shuningdek, komissiyada ko‘rilayotgan masalalar yuzasidan izohlar olish uchun mansabdor shaxslar va fuqarolarni chaqirishi mumkin.

Mansabdor shaxslar va fuqarolar hududiy, tuman komissiyasi chaqirig‘i

bo‘yicha uzrsiz sabablar bilan kelmagan taqdirda, komissiya ishni ko‘rib chiqishni qoldirishi, ularni ishlayotgan yoki o‘qiyotgan joyidagi ma’muriyat, nodavlat notijorat tashkilotlar orqali keltirishni ta’minlash choralarini ko‘rishi mumkin.

Ishi ko‘rilayotgan bola, shuningdek, uning ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar komissiya majlisiga uzrsiz sabablar bilan kelishdan bosh tortgan taqdirda, ular ichki ishlar organlari orqali hududiy, tuman komissiyasining asoslangan qarori bo‘yicha olib kelinishi mumkin.

43. Ish ko‘rishga tayyor deb topilgach, shu ishni tayyorlash vazifasi topshirilgan hududiy, tuman komissiyasi raisi, rais o‘rinbosari yoki a’zosi ish ko‘rib chiqilishidan oldin bolani, uning ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslarni, zarur hollarda esa ta’lim muassasalarining vakillarini ham barcha materiallar bilan tanishtirib chiqadi, komissiya majlisiga kimlarni chaqirish kerakligini aniqlab oladi hamda ish ko‘riladigan vaqt va joyni belgilaydi.

Tuman komissiyasi majlisi bo‘ladigan vaqt va joy haqida ishni ko‘rib chiqishda qatnashuvchi shaxslarga ma’lum qilinadi.

44. Tuman komissiyasining majlisi komissiya tarkibining yarmidan ko‘pi yig‘ilganda haqiqiy hisoblanadi.

45. Tuman komissiyasining majlisida ishi ko‘rilayotgan bolalar, ularning ota-onasi yoki ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar, himoyachisi, zarur hollarda esa u ta’lim-tarbiya olayotgan muassasa psixologi bo‘lishi shart.

Hukm etilgan bolalarni jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish, ularga tayinlangan jazoni yengilroq jazo bilan almashtirish to‘g‘risidagi jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudiga iltimosnomalarni va mahkumlar xususidagi boshqa iltimosnomalarni ko‘rib chiqishda komissiya majlisida jazoni ijro etish muassasasi ma’muriyatining vakili va mahkumning o‘zi hozir bo‘lishi shart.

Agar holatlarni tekshirib chiqish va muhokama qilish bolaga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lsa, komissiya materiallarni majlisda bolaning ishtirokisiz ko‘rib chiqishga haqlidir.

46. Tuman komissiyasi bolalarning ma’muriy huquqbuzarliklari to‘g‘risidagi o‘zlariga tegishli ishlarni O‘zbekiston Respublikasining Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksida nazarda tutilgan tartibda ko‘rib chiqadi.

47. Ish yuritilayotgan tilni bilmaydigan yoki yetarli darajada tushunmaydigan yig‘ilish ishtirokchilariga bepul tarjimon xizmati ko‘rsatiladi.

48. Tuman komissiyasi ish yuzasidan yig‘ilish ishtirokchilarining tushuntirishlarini tinglab, ishning barcha holatlarini har tomonlama ko‘rib chiqqach, quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

ushbu Nizomning 30 va 31-bandlarida nazarda tutilgan ta’sir ko‘rsatish choralarini qo‘llash (bunda har bir holatning xususiyatidan kelib chiqib individual yondashish va unga asosan tegishli muddat belgilanadi);

ishni tugatish;

ishni ko‘rishni qoldirib, qo‘shimcha tekshiruv o‘tkazish;

ishni tergov, surishtiruv yoki tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlarga topshirish.

49. Komissiya yig‘ilishi bayonnomasida yig‘ilish bo‘lgan sana va joy, ishning mazmuni, unda ishtirok etgan shaxslarning kelgan-kelmaganligi to‘g‘risidagi ma’lumotlar, ular bergan izohlarning qisqacha mazmuni, ishga oid boshqa ma’lumotlar, qo‘llanilgan ta’sir ko‘rsatish chorasi, shuningdek, qabul qilingan qaror yuzasidan shikoyat berish tartibi va muddatlarini tushuntirish to‘g‘risidagi ma’lumotlar ko‘rsatiladi. Bayonnoma raislik qiluvchi va komissiyaning mas’ul kotibi tomonidan imzolanadi.

50. Tuman komissiyasi qarorlari yozma shaklda, dalillar bilan asoslangan bo‘lishi lozim.

Ta’sir ko‘rsatish choralarini qo‘llash to‘g‘risidagi qarorda:

komissiyaning nomi, ishni ko‘rib chiqish sanasi, ishi ko‘rib chiqilayotgan shaxs to‘g‘risidagi ma’lumotlar, ishni ko‘rib chiqish chog‘ida aniqlangan holatlar, mazkur huquqbuzarlik uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi normativ-huquqiy hujjat, ish yuzasidan qabul qilingan qaror ko‘rsatiladi.

Qaror raislik qiluvchi va komissiyaning mas’ul kotibi tomonidan imzolanadi va qabul qilingandan keyin e’lon qilinadi.

Komissiya qarorining nusxasi uch kun mobaynida yig‘ilish ishtirokchilariga, zarur hollarda, bolalar bilan ishlaydigan tashkilotlarga topshiriladi yoki pochta (elektron pochta) orqali yuboriladi.

Komissiya qabul qilingan qaror to‘g‘risida voyaga yetmagan huquqbuzarning ishlab, o‘qib turgan joyiga yoki yashash joyi bo‘yicha fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlariga, shuningdek, uning ota-onasi yoki

ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar yashab turgan joydagi fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlariga xabar beradi.

51. Jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudining bolani respublika o‘quv-tarbiya muassasasiga yuborish to‘g‘risidagi qarori bajarilishini ta’minlash uchun bola ichki ishlar organlarining voyaga yetmaganlarga ijtimoiy-huquqiy yordam ko‘rsatish markaziga joylashtirilishi mumkin, u bu yerda barcha zarur hujjatlar rasmiylashtirilgungacha ko‘pi bilan o‘ttiz kun saqlanadi.

Istisno hollarda bolaning ichki ishlar organlarining voyaga yetmaganlarga ijtimoiy-huquqiy yordam ko‘rsatish markazida turish muddati qonun hujjatlarida belgilangan tartibda ko‘pi bilan o‘n besh kunga uzaytirilishi mumkin.

Ichki ishlar organlarining voyaga yetmaganlarga ijtimoiy-huquqiy yordam ko‘rsatish markazlari bola uchun shaxsiy hujjatlar yig‘majildini rasmiylashtirishni tugallaydi hamda tuman (shahar) komissiyasi materiallari bo‘yicha jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudining chiqarilgan ajrimi asosida bolani respublika o‘quv-tarbiya muassasasiga joylashtiriladi.

52. Tuman komissiyasi qarori ustidan yuqori komissiyaga yoki sudga shikoyat berilishi mumkin.

Tuman komissiyasi qarori yuzasidan shikoyat tegishliligi bo‘yicha hududiy komissiyaga u chiqarilgan va qaror nusxasi olingan kundan boshlab o‘n kun muddat ichida berilishi mumkin.

Hududiy komissiyaning shikoyat bo‘yicha qarori o‘n besh kun ichida qabul qilinadi va chiqarilgan qarori o‘zgartirilmaydi.

Tuman komissiyasi qarori yuzasidan sudga shikoyat berish qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

Tuman komissiyasi qarori va shikoyat bo‘yicha chiqarilgan qarori yuzasidan prokuror protest bildirishi mumkin. Prokurorning protest bildirishi shu protest ko‘rib chiqilgunga qadar komissiya qarorining va shikoyat yuzasidan chiqarilgan qarorning ijrosini to‘xtatib turadi.

10-bob. Yakunlovchi qoidalar

53. Ushbu Nizomni qo‘llashda yuzaga keladigan nizolar qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda hal etiladi.

54. Tuman komissiyasini qayta tashkil etish va tugatish qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.